

- /3/ ROTHWELL, R. et al.: Sappho updated; Project Sappho Phase II. = Research Policy, 3, /3/, 1974. p.258-291.
- /4/ FREEMAN, C. et al.: The role of small firms in innovation in the UK since 1945. Committee of Enquiry on Small Firms, Research Report No.6. HMSO.
- /5/ GIBBONS, M. - JOHNSTON, R.D.: The interaction of Science and Technology. Manchester University, Department of Liberal Studies in Science, 1972.

/ASLIB Proceedings, 27.k. 5.sz. május, 1975.
p.217-226./

Berényi Jánosné

A faktoranalízis alkalmazása a tájékoztatás hatékonyságának méréséhez

A tájékoztató munka területén a hatékonyság igen kényes, sokoldalú és nehezen leírható, mérhető fogalom. Egyelőre távol állunk attól, hogy a maga egyetemeségében és többé-kevésbé általános érvénynyel legyen formalizálható.

Éppen ezért örömdetes, hogy a faktoranalízis, mint a mennyiségi karakterisztikák közötti minőségi kapcsolatok kifejezéséhez alkalmas statisztikai módszerek egyike, termékenynek látszó lehetőségeket kínál a "dzsungelben" való fokozatos rendteremtéshez. Nevezetesen azáltal, hogy a tájékoztató munkát alapvetően érdeklő és/vagy a tájékoztató munkával kapcsolatos jelenségekre megállapítható karakterisztikákat elvszerűen válogatja szét külső és belső karakterisztikákra, majd a belső karakterisztikák közötti korrelációkat súlyozva, meghatározza a fő cél / = a felhasználók informáltságának biztosítása / elérése közben játszott szerepüket.

Pl. meghatározott szakszöveg információs hatékonyságának értékeléséhez az alábbi külső és belső karakterisztikák jöhetnek számításba:

a külsők:

1. a mondatok hosszúsága
2. a szavak hosszúsága
3. a névszókategóriák frekvenciája
4. az ige kategóriák frekvenciája
5. az egyszerű mondatok száma
6. az összetett mondatok száma
7. az idézetek száma
8. a kulcsszavak száma

a belsők:

1. az érthetőség
2. az adott szakma irodalmának felhasználása
3. a szemléletesség
4. az eredetiség
5. a gyakorlathoz való kapcsolódás
6. a tömörség
7. a használó igényeinek figyelembe vétele
8. az időszerűség

Nyolc konkrét szöveggel végzett kísérlet során, amelynek az volt a lényege, hogy tíz kísérleti személynek osztályoznia kellett a szóban forgó szövegeket a fenti karakterisztikák szerint, egyértelműen bebizonyosodott, hogy az információs hatékonyság szempontjából a belső karakterisztikák esnek a legsúlyosabban latba, ezen belül főként az 5. és a 8., de a 6. és a 7. is.

Egy információs rendszer működésének hatékonyságát ugyancsak külső /a munkatársak száma, a használók száma, a kiadások, az irodalomkutatások száma, a feldolgozott dokumentumok száma, a szekundér állomány nagysága/ és belső karakterisztikáinak /a kapott válaszok gyorsasága, a válaszok releváns volta, a szolgáltatások igénybevételének kényelmessége, az adott problematika lefedettségének foka, az annotációk minősége, az információk időszerűsége/ korrelációival, azok súlyozásával lehet egzakt módon kifejezni. A használó szempontjából ezuttal is a belső karakterisztikák sulya a meghatározó, mindenekelőtt az annotációk minősége, a válaszadás gyorsasága és releváns volta.

/Československá Informatika, 16.k. 11.sz. 1974.
p.588-599./

Futala Tibor

Az információ költségei – a pénzügyi revizor szemszögéből

A hatékony információk értéke sem az üzleti életben, sem az államigazgatásban nem fejezhető ki dollárban vagy centben. Elismert tény, hogy költeni kell az információk gyűjtésére, a feldolgozásukat végző munkaerőkre, a berendezésekre és létesítményekre, s a vezetők a rendelkezésükre álló információk alapján hoznak pénzügyi kihatású döntéseket. A számviteli mechanizmusban azonban vajmi kevés a lehetőség az ilyen információs folyamatok összköltségének elkülönítésére és mérésére. Még kevésbé mutatható ki téves információk alapján hozott helytelen döntések pénzügyi kihatása.

A szerző az USA Állami Főszámvevőségénél szerzett tíz éves tapasztalat alapján, - az információfeldolgozás összes fázisait sorra véve - értékeli az információk nem kellő súlyozásának költségkihatásait, megkísérli bizonyítani az információs szolgálat hatékonyabb irányításának szükségességét. A számítógépeknek az adatfeldolgozásban és döntéshozatalban való fokozott szerephez jutása ma még az eddiginél is fontosabbá teszi e kérdés helyes szintre emelését.

Az információk összköltségének mérése nehéz feladat, mert a programok, munkabérek és más személyi kiadások, valamint az adminisztrációs és egyéb költségtételek között rejtve jelentkeznek.